

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 646/2022-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED],
zastúpených JUDr. Jánom Klimekom, advokátom, Sládkovičova 8, Prešov, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 117/2021 z 29. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. septembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 117/2021 z 29. júna 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie najvyššiemu súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci: Sťažovatelia ako žalobcovia podali na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Existenciu vlastníckeho práva odvádzali od rozhodnutia príslušného pozemkového úradu o vydaní konfiškovaného majetku, ktoré podľa ich názoru zahŕňalo aj spornú nehnuteľnosť – pozemok. Okresný súd v poradí tretím rozsudkom č. k. 13 C 115/2012-348 z 9. januára 2018 žalobu zamietol. Dôvodom nevyhovenia žalobe bola skutočnosť, že z príslušného rozhodnutia pozemkového úradu nevyplývalo, že súčasťou majetku vydávaného v rámci reštitúcie je aj sporná parcela. Súd prvej inštancie zdôraznil, že identita a určitosť vlastníckeho práva sťažovateľov vo vzťahu k spornému pozemku tak zo žiadneho

v konaní predloženého alebo inak zisteného rozhodnutia príslušného štátneho orgánu neboli zrejme. Na uvedenom závere by nič nezmenilo ani sťažovateľmi požadované doplnenie dokazovania.

3. Na odvolanie sťažovateľov o veci rozhodoval Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozsudkom č. k. 2 Co 31/2019 z 25. mája 2020 rozsudok okresného súdu potvrdil. Stotožnil sa so záverom okresného súdu o nepreukázaní existencie príslušného rozhodnutia orgánu štátnej správy, z ktorého by nepochybne a určito vyplývalo priznanie vlastníckeho práva sťažovateľom práve k predmetnej nehnuteľnosti. Neopodstatnené bolo aj vykonanie prípadného ďalšieho dokazovania, ktorým argumentovali žalobcovia a ktoré by nemohlo nahradiť výrok rozhodnutia orgánu štátnej správy, keďže neodkazovalo na konkrétny geometrický plán ako v prípade výrokov iných rozhodnutí týkajúcich sa a vydaných vo vzťahu k sťažovateľom pri iných nehnuteľnostiach prejednávaných v reštitučnom konaní.

4. Rozsudok odvolacieho súdu napadli sťažovatelia dovolaním, ktorého prípustnosť a dôvodnosť založili na § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Konkrétne namietali nedostatočne zistený skutkový stav a skutkové závery súdov, nesprávne právne posúdenie veci a nedodržanie § 391 ods. 2 CSP. Podľa ich názoru nedošlo k dostatočnému zisteniu skutkového stavu, bolo potrebné doplniť dokazovanie, resp. nariadiť znalecké dokazovanie v zmysle uznesenia krajského súdu č. k. 11 Co 151/2015 z 10. novembra 2016, ktorým odvolací súd zrušil v poradí druhý rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uvedenou námietkou sa odvolací súd nezaoberal dostatočne. Odvolací súd sa nevysporiadal ani s námietkou, že od platnosti zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“), t. j. od 24. júna 1991, podľa § 5 ods. 3 všetky úkony vykonané osobami disponujúcimi nehnuteľnosťami spadajúcimi pod reštitučné nároky sú zo zákona neplatné, teda všetky úkony žalovaných, od ktorých odvodzujú svoje vlastnícke právo, boli vykonané po 24. júni 1991, teda sú neplatné.

5. Napadnutým uznesením odvolacieho súdu bolo dovolanie sťažovateľov odmietnuté podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

6. V dôvodoch rozhodnutia poukázal najvyšší súd na svoju ustálenú prax (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017, 9 Cdo 86/2020), v zmysle ktorej nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP s výnimkou, ak ide o rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. V prípade sťažovateľov okresný súd a krajský súd jasne vymedzili, z akého dôvodu nebolo potrebné vo veci nariadiť znalecké dokazovanie, pričom odvolací súd sa plne stotožnil s týmto názorom. Sťažovatelia odvodzovali svoje vlastnícke právo od rozhodnutia príslušného pozemkového úradu, resp. okresného úradu, preto znalecké dokazovanie bolo nadbytočné.

7. Ak sťažovatelia vyčítali rozsudku odvolacieho súdu nedostatky v odôvodnení rozhodnutia, podľa najvyššieho súdu boli rozhodnutia súdov nižších inštancií riadne zdôvodnené. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí uviedol, že navrhované znalecké dokazovanie (o tom, čo malo byť

predmetom rozhodnutia správneho orgánu) nevykonan z dôvodu, že znalec nemohol vykladať rozhodnutie pozemkového úradu, resp. to, čo správny orgán svojím rozhodnutím zamýšľal alebo čo ním mal na mysli, a to aj keby mal k dispozícii celý jeho popis, keďže z pohľadu autoritatívneho rozhodnutia štátneho orgánu bol rozhodujúci vždy iba jeho výrok. Ďalej uviedol, že znalec sa nevyjadruje k právnemu posúdeniu veci (§ 207 ods. 2 CSP), hodnotí len faktické objektívne skutočnosti, na ktoré sú potrebné odborné znalosti, resp. vedecké poznatky z jeho odboru, teda ak je vo výroku dostatočne určito geodeticky vymedzená nehnuteľnosť – či je nejaká iná nehnuteľnosť jej súčasťou, nemôže vykladať, resp. dopĺňať či spresňovať takéto rozhodnutie. V odôvodnení uviedol obdobnú situáciu, že ak by súd rozhodol neurčito a všeobecne, že žalobca je vlastníkom nejakej vo výroku nešpecifikovanej nehnuteľnosti alebo jej časti, a znalec by mal dostatočne na základe listín a skutkových tvrdení založených v spise, prípadne aj s prihliadnutím na odôvodnenie súdu vykladať a záväzne určovať, ktorých nehnuteľností by sa toto rozhodnutie malo týkať, resp. ktoré mal súd na mysli, bolo by to zjavne nezmyselné. Okresný súd poukázal na to, že v kontradiktórnom konaní slúži dokazovanie na preukazovanie tvrdených skutočností, ktoré sú medzi stranami sporné, a nie na zisťovanie a vyhľadávanie akýchkoľvek skutkových okolností, ktoré strana riadne netvrdila. Strana sporu je povinná uviesť celkom konkrétne skutkové tvrdenia, z ktorých vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky, a až potom v prípade, že sú tieto skutočnosti medzi stranami sporné a zároveň sú v konaní významné, súd nariadi na ich preukázanie dokazovanie navrhovanými dôkaznými prostriedkami, ktoré sú spôsobilé tieto tvrdenia preukázať. Odvolací súd uviedol, že záver súdu prvej inštancie o nepreukázaní existencie príslušného rozhodnutia orgánu štátu, z ktorého by nepochybne a určito vyplývalo priznanie vlastníckeho práva sťažovateľom práve k predmetnej nehnuteľnosti, bol správny.

8. Z hľadiska právneho posúdenia veci sťažovatelia namietali, že od platnosti zákona č. 229/1991 Zb., t. j. od 24. júna 1991, podľa § 5 ods. 3 všetky úkony vykonané osobami disponujúcimi nehnuteľnosťami spadajúcimi pod reštitučné nároky sú zo zákona neplatné. Dovolací súd upozornil, že táto námietka sa neobjavila v odvolaní podanom sťažovateľmi, teda nebola uplatnená riadne v dovolacom konaní, hoci mohla (a mala byť). V dovolacom konaní platí zásada, že dovolateľ môže v dovolaní úspešne argumentovať iba tými dôvodmi, ktoré už skôr namietol v odvolaní, avšak odvolací súd tieto dôvody meritórne posúdil v jeho neprospech (R 73/2019).

9. Navyše dovolací súd uviedol, že nesprávne právne posúdenie nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP s odkazom na svoju rozhodovaciu prax (R 54/2012 a tiež 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010, 8 Cdo 170/2014, 9 Cdo 86/2020).

II.

Argumentácia sťažovateľov

10. Sťažovatelia proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu argumentujú:

a) Dovolací súd nerešpektoval sťažovateľmi označené práva, okresný súd a krajský súd nevyhoveli návrhu sťažovateľov na doplnenie dokazovania, a tým porušili právo na spravodlivý proces, ako aj rovnosť účastníkov. Na odstránenie pochybností pri zisťovaní skutkového stavu bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie, čo súdy ignorovali a nepokladali to za dostatočný dôvod vyhovieť podanému odvolaniu, resp. dovolaniu.

- b) Súdny mali zo zákona prihliadnuť na to, že všetky úkony dispozície s nehnuteľnosťou podliehajúcou reštitúcii sú neplatné.
- c) Z hľadiska predvídateľnosti rozhodovania v podobných veciach nebrali súdy do úvahy rozhodnutia v konaniach vedených na Okresnom súde Banská Bystrica, resp. Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 15 Co 95/2008.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania podaného sťažovateľmi.

12. Ústavný súd sa dôkladne oboznámil s námietkami sťažovateľov vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a musí konštatovať, že sťažovatelia zastúpení právnym zástupcom, advokátom ako osobou znalou práva, sa nepokúsili o kvalifikovanú polemiku so závermi najvyššieho súdu na úrovni ústavnoprávnej argumentácie. Dôvody ústavnej sťažnosti sa pohybujú v rovine vyčítania nedostatkov rozhodnutiam súdov prvej a druhej inštancie, ktoré nie sú ani predmetom podanej ústavnej sťažnosti a spočívajú v opakovaní argumentov uplatnených v dovolaní. Ústavný súd je nútený podotknúť, že sťažovateľmi uplatnené dôvody hraničia s možnosťou odmietnutia ústavnej sťažnosti pre nedostatok zákonných náležitostí. Zohľadňujúc materiálny prístup k ochrane označených práv sťažovateľov, však ústavný súd pristúpil k posúdeniu ich námietok.

13. K námietke sťažovateľov o nerešpektovaní princípu predvídateľnosti rozhodovania v podobných veciach je potrebné uviesť, že uvedená námietka sa ani nenachádza v podanom dovolaní, preto sa k nej najvyšší súd ani nemohol vyjadriť. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ale vyplýva, že odvolací súd sa vysporiadal s touto námietkou sťažovateľov so záverom, že išlo o skutkovo odlišné prípady, v konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 12 C 306/95 súdy poukazovali na existenciu rozhodnutia orgánu štátnej správy, ktorým sa vo vzťahu k žalobcom vydala celá pôvodne skonfiškovaná nehnuteľnosť, čo platilo aj pre konanie okresného súdu sp. zn. 8 C 162/2011, v ktorom nariadené znalecké dokazovanie súviselo s posudzovaním (ne)správnosti geometrického plánu, ktorý pre žalovanú stranu tvoril podklad na vydanie osvedčenia o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam notárom.

14. K námietke sťažovateľov o nevykonaní navrhovaných dôkazov, konkrétne znaleckého posudku, odkazuje ústavný súd na ods. 12 a 13 napadnutého uznesenia, kde sa najvyšší súd jasne a zrozumiteľne vysporiadal s touto otázkou ústavnoprávne konformným spôsobom.

15. Ďalej k námietke o nezohľadnení prípadnej neplatnosti úkonov vykonaných osobami disponujúcimi nehnuteľnosťami spadajúcimi pod reštitučné nároky ústavný súd plne odkazuje na ods. 16 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý sa aj touto otázkou riadne a vecne zaoberal a zdôvodnil svoj záver o jej irelevantnosti.

16. Je potrebné opakovane podotknúť, že sťažovatelia ani nespochybňujú samotné závery dovolacieho súdu, hoci predmetom ústavnoprávneho prieskumu má byť práve napadnuté uznesenie

najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania, ale polemizujú s vecným posúdením svojej žaloby, a to po skutkovej stránke, ako aj po právnej stránke.

17. Zohľadňujúc materiálny prístup k ochrane základných práv, ústavný súd dáva sťažovateľom do pozornosti dôvody, ktoré z jeho pohľadu zhrnul už okresný súd vo svojom rozsudku a ktoré viedli k ich neúspechu v tomto konaní. Tieto dôvody sú uvedené už v ods. 8 tohto uznesenia a z pohľadu ústavného súdu dávajú komplexnú odpoveď na otázku, prečo sťažovatelia neboli úspešní v základnom konaní.

18. Okrem toho ústavný súd pripomína, že nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právnych záverov, ku ktorým všeobecné súdy pri interpretácii a aplikácii zákona dospeli a ktoré nie je možné označiť za nepreskúmateľné alebo extrémne odkláňajúce sa od príslušných zákonných noriem.

19. Skutočnosť, že všeobecné súdy zaujali právny názor, s ktorým sa sťažovatelia nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd v napadnutom uznesení takéhoto výkladu či aplikácie zákonných predpisov nedopustil.

20. Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že medzi napadnutým rozhodnutím a namietaným porušením označených práv sťažovateľov niet príčinnej súvislosti, preto rozhodol o odmietnutí ústavnej sťažnosti sťažovateľov pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľov bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ich ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu